

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH

VŨ ĐỨC CÀN

SỞ THÍCH RỦI RO, VỐN XÃ HỘI VÀ RỦI RO

CHO VAY TÍN DỤNG VI MÔ – NGHIÊN CỨU

THÍ NGHIỆM TẠI VÙNG ĐỒNG BẰNG

SÔNG CỬU LONG

Chuyên ngành: Tài chính – Ngân hàng

Mã số: 9340201

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2019

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH

VŨ ĐỨC CÀN

SỞ THÍCH RỦI RO, VỐN XÃ HỘI VÀ RỦI RO
CHO VAY TÍN DỤNG VI MÔ – NGHIÊN CỨU
THÍ NGHIỆM TẠI VÙNG ĐỒNG BẰNG
SÔNG CỬU LONG

Chuyên ngành: Tài chính – Ngân hàng

Mã số: 9340201

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS. TS. Trương Quang Thông**
- 2. TS. Nguyễn Đức Quang**

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng luận án này do chính tôi thực hiện dưới sự hướng dẫn, kiểm tra và giúp đỡ của các Thầy Cô Trường Đại học Kinh tế Tp.HCM. Tất cả các số liệu được sử dụng trong luận án này là do tôi thực hiện, thống kê, khảo sát... hoàn toàn xác thực và được thực nghiệm tại hiện trường. Các kết quả nghiên cứu được đưa ra trong luận án này chưa công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào khác trước đây. Tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm về vấn đề này.

Vũ Đức Cần

LỜI CẢM ƠN

Luận án này được thực hiện bằng sự nỗ lực, cố gắng nghiên cứu của bản thân tác giả. Ngoài ra, tác giả cũng được sự động viên, khuyến khích và giúp đỡ từ nhiều người trong suốt quá trình thực hiện.

Trước hết, tôi xin được gửi lời ghi nhận và chân thành cảm ơn đến **PGS.TS. Trương Quang Thông** – người Thầy đã hướng dẫn, giúp đỡ nhiệt tình cho tôi suốt thời gian 3 năm qua để có được kết quả ngày hôm nay. Tôi cũng xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ, hướng dẫn tận tình của **TS. Nguyễn Đức Quang** – Đại học Middlesex, London, Anh Quốc giúp cho tôi về kiến thức chuyên môn cũng như kiến thức từ thực tế giảng dạy của Thầy. Tôi cũng trân trọng và cảm ơn tất cả quý Thầy Cô Trường Đại học Kinh tế Tp.HCM, Viện Đào tạo Sau Đại học, Khoa Ngân hàng đã hướng dẫn, giúp đỡ, dìu dắt cho tôi trong suốt quá trình học và nghiên cứu tại Trường.

Tác giả luận án xin được gửi lời cảm ơn sâu sắc đến nhóm công tác TCVM của Trường Đại học Kinh tế Tp.HCM, các bạn bè, anh em đồng nghiệp đã giúp đỡ tôi trong việc tổ chức thu thập số liệu, thực hiện các thí nghiệm tại hiện trường và tạo điều kiện cho tác giả hoàn thành luận án này.

Một lần nữa xin chân thành cảm ơn tất cả mọi người đã giúp đỡ, động viên cho tôi thực hiện thành công luận án này.

Vũ Đức Cản

MỤC LỤC

TRANG PHỤ BÌA	0
LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	viii
DANH MỤC CÁC BẢNG	x
DANG MỤC HÌNH	xii
TÓM TẮT	xiii
CHƯƠNG 1: GIỚI THIỆU TỔNG QUAN	1
1.1. Đặt vấn đề	1
1.1.1. Sở thích rủi ro và rủi ro trong hoạt động cho vay TDVM.....	3
1.1.2. Vốn xã hội và rủi ro trong hoạt động cho vay TDVM.....	6
1.2. Vấn đề nghiên cứu	9
1.3. Mục tiêu nghiên cứu	10
1.4. Phương pháp nghiên cứu	11
1.5. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	12
1.6. Những đóng góp của luận án	12
1.6.1. Về mặt học thuật.....	12
1.6.2. Về mặt thực tiễn	13
1.7. Kết cấu của luận án.....	14
CHƯƠNG 2: SỞ THÍCH RỦI RO, VỐN XÃ HỘI VÀ RỦI RO CHO VAY TÍN DỤNG VI MÔ	16
2.1. Sở thích rủi ro và rủi ro trong hoạt động cho vay TDVM.....	16
2.1.1. Lý thuyết triển vọng (Prospect theory).....	17
2.1.2. Sở thích rủi ro trong hoạt động cho vay TDVM	21
2.2. Vốn xã hội và rủi ro trong hoạt động cho vay TDVM	24
2.2.1. Vai trò của vốn xã hội	24

2.2.2. Vốn xã hội và hoạt động cho vay TDVM	26
2.2.3. Nghiên cứu vốn xã hội tại Việt Nam.....	28
2.3. Đo lường hiệu quả và rủi ro hoạt động TCVM	31
2.3.1. Khái niệm TCVM.....	31
2.3.2. Đo lường và đánh giá rủi ro hoạt động TCVM	32
2.3.2.1. Đo lường hiệu quả hoạt động TCVM	33
2.3.2.2. Rủi ro trong hoạt động cho vay TCVM.....	35
2.3.3. Đo lường rủi ro cho vay TDVM dùng trong nghiên cứu này.....	40
2.3.3.1. Khái niệm về nợ xấu và các quan điểm về nợ xấu.....	40
2.3.3.2. Quan điểm về nợ xấu của Việt Nam	40
2.4. Khung lý thuyết nghiên cứu.....	42
2.5. Tóm tắt chương 2	43
CHƯƠNG 3: THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU	44
3.1. Phương pháp nghiên cứu và dữ liệu	44
3.1.1. Phương pháp định tính.....	44
3.1.2. Phương pháp định lượng	44
3.1.3. Cơ sở chọn địa bàn và chọn mẫu thí nghiệm.....	45
3.2. Lựa chọn phương pháp thí nghiệm kinh tế	47
3.2.1. Các phương pháp gợi mở-khơi gợi sở thích rủi ro	47
3.2.2. Các phương pháp đo lường vốn xã hội	55
3.2.3. Đánh giá lựa chọn phương pháp.....	58
3.2.4. Cách tổ chức và phân bổ người tham gia thí nghiệm.....	59
3.2.5. Các căn cứ để xác định các mức tiền thưởng trong Game	60
3.3. Cách thức và các bước thực hiện thí nghiệm.....	61
3.4. Mô hình nghiên cứu	64
3.4.1. Mô hình hồi quy phân tích thí nghiệm về Risk game	64
3.4.2. Mô hình hồi quy phân tích thí nghiệm về đóng góp cho cộng đồng.....	65
3.4.3. Mô hình hồi quy phân tích thí nghiệm về Trust game	66
3.4.4. Mô hình hồi quy phân tích tổng hợp cả ba thí nghiệm (Robustness check)	

.....	66
3.5. Các giả thuyết trong mô hình phân tích.....	67
3.5.1. Giả thuyết về hành vi trong Risk game	67
3.5.2. Giả thuyết về hành vi trong đóng góp cho cộng đồng	68
3.5.3. Giả thuyết về hành vi trong Trust game	68
3.6. Phương pháp hồi quy	69
3.6.1. Mô hình Binary Logistic	69
3.6.2. Các kiểm định giả thuyết về độ phù hợp tổng quát của mô hình.....	71
3.6.3. Kiểm định ý nghĩa của các hệ số.....	72
3.7. Tóm tắt chương 3.....	72

CHƯƠNG 4: PHÂN TÍCH TÁC ĐỘNG CỦA CÁC YẾU TỐ ĐẾN RỦI RO TDVM – CÁC KHẢO SÁT VÀ THÍ NGHIỆM KINH TẾ TẠI VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

4.1. Phân tích thống kê mô tả dữ liệu	73
4.1.1. Thống kê mô tả chung về các đặc điểm của người trả lời.....	73
4.1.1.1. Thống kê về tỷ lệ nợ xấu.....	73
4.1.1.2. Thống kê về trình độ học vấn	74
4.1.1.3. Thống kê về nơi sinh sống	75
4.1.1.4. Thống kê về việc thế chấp tài sản	76
4.1.1.5. Thống kê về nơi vay vốn.....	76
4.1.1.6. Thống kê về đặc điểm nguồn thu nhập chính của các hộ gia đình trong mẫu khảo sát	77
4.1.1.7. Thống kê về các chỉ tiêu định lượng.....	78
4.1.2. Thống kê chung về các đặc điểm lựa chọn trong các thí nghiệm	80
4.1.2.1. Thống kê lựa chọn trong thí nghiệm khơi gợi sở thích rủi ro.....	80
4.1.2.2. Thống kê về lựa chọn trong thí nghiệm về vốn xã hội	81
4.1.2.3. Thống kê về lựa chọn trong thí nghiệm về sự tin tưởng.....	81
4.1.3. Các thống kê chi tiết về đặc điểm trong các thí nghiệm	82
4.1.3.1. Thống kê mô tả kết hợp đặc điểm và lựa chọn của người tham gia	

trong thí nghiệm sở thích rủi ro.....	82
4.1.3.2. Thống kê kết hợp đặc điểm và lựa chọn trong thí nghiệm đóng góp cho cộng đồng	84
4.1.3.3. Thống kê kết hợp đặc điểm và lựa chọn trong thí nghiệm sự tin tưởng	85
4.2. Kiểm định sự khác biệt về một số chỉ tiêu theo đặc điểm đối tượng.....	85
4.2.1. Kiểm định sự khác biệt về nợ xấu theo một số đặc điểm người vay.....	85
4.2.2. Kiểm định sự khác biệt về một số đặc điểm trong thí nghiệm về sở thích rủi ro	87
4.2.2.1. Kiểm định sự khác biệt giữa nhóm trung lập với nhóm tìm kiếm rủi ro và nhóm e ngại rủi ro	87
4.2.2.2. Kiểm định sự khác biệt giữa nhóm người tìm kiếm rủi ro với nhóm e ngại rủi ro	89
4.2.3. Kiểm định sự khác biệt về một số đặc điểm trong thí nghiệm đóng góp cho cộng đồng.....	92
4.2.3.1. Kiểm định sự khác biệt giữa đặc điểm người vay và lựa chọn đóng góp trong thí nghiệm đóng góp cho cộng đồng	92
4.2.3.2. Kiểm định sự khác biệt giữa đặc điểm lựa chọn đóng góp và tình hình nợ xấu trong thí nghiệm đóng góp cho cộng đồng.....	94
4.2.4. Kiểm định sự khác biệt về một số đặc điểm trong thí nghiệm sự tin tưởng	95
4.2.4.1. Kiểm định sự khác biệt về quyết định đưa tiền cho đối tác theo vai trò của người tham gia trong thí nghiệm sự tin tưởng	95
4.2.4.2. Kiểm định sự khác biệt về tỷ lệ số tiền đưa tiền cho đối tác theo vai trò của người tham gia trong thí nghiệm sự tin tưởng	97
4.2.4.3. Kiểm định sự khác biệt về tỷ lệ số tiền đưa cho đối tác theo đặc điểm nợ của người tham gia trong thí nghiệm sự tin tưởng.....	98
4.3. Kết quả hồi quy về tác động của các nhân tố đến nợ xấu.....	99
4.3.1. Kết quả hồi quy tác động của mức độ ưa thích rủi ro đến nợ xấu	99